

***SOZIOÖKONOMISCHE UND RECHTLICHE
FAKTOREN DER SOZIALEN ENTWICKLUNG
UNTER DEN BEDINGUNGEN DER
GLOBALISIERUNG***

Monographie

Band 2

**Steyr, Österreich
2018**

**SOZIOÖKONOMISCHE UND RECHTLICHE
FAKTOREN DER SOZIALEN ENTWICKLUNG
UNTER DEN BEDINGUNGEN DER
GLOBALISIERUNG**

Monographie

Band 2

Steyr, Österreich

2018

Shioda GmbH, Steyr, Österreich

*Sozioökonomische und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung
unter den Bedingungen der Globalisierung*

Rezensenten:

Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor *Davidenko N.N.*

Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor *Korneev V.V.*

Doktor der Wirtschaftlichen Wissenschaften, Professor *Krupka M.I.*

*Sozioökonomische und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung
unter den Bedingungen der Globalisierung.* Hrsg. von Doktor der
Wirtschaftswissenschaften, Professor Yu.V. Pasichnyk – kollektive
Monographie in 2 Bänden. Band 2 – Shioda GmbH, Steyr, Österreich, 2018. –
472 S.

ISBN 978-3-953794-29-4

Die Monographie offenbart das Wesen der Funktionierung des internationalen Finanzsystems in der heutigen Welt, erscheint das Problem der Entwicklung des Finanzmarktes in der Ukraine und in anderen Ländern. Die Rolle und die Bedeutung des Staates bei der Umsetzung der Sozialstrategie der gesellschaftlichen Entwicklung sind Begründet. Die Analyse der Formen und die Verwendung von Steuer- und Haushaltskomponenten des Finanzsystems in der Regulierung der nachhaltigen Entwicklung des Landes im Allgemeinen und der Regionen insbesondere ist durchgeführt. Die grundlegenden Faktoren der staatliche Einfluss auf den Versicherungsmarkt der Ukraine sind begründet. Besondere Aufmerksamkeit wird der Funktionsweise von Unternehmen geschenkt. Prioritäten der neuen strukturellen Verhältnisse des Finanzsektors der Ukraine sind begründet. Theoretisch-methodische Ansätze zur Verbesserung der Finanzpolitik sind ausgearbeitet.

Die Ausgabe ist an Wissenschaftler, Fachleute des Finanzsektors, Lehrer, Studenten und anderen Interessengruppen gerichtet.

ISBN 978-3-953794-29-4

© 2018 Copyright by Shioda GmbH Steyr,
Österreich

© Autogruppe

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Adile Mustafova Dimitrova, PhD, Chief Assistant Bulgaria, Burgas, University "Prof. Dr. Asen Zlatarov" – Burgas.

Ivan Tenev Dimitrov, PhD, Professor Bulgaria, Burgas, University "Prof. Dr. Asen Zlatarov" – Burgas.

Petko Dimitrov Yangyozov, PhD, Assistant Professor Bulgaria, Burgas, University "Prof. Dr. Asen Zlatarov" – Burgas.

Альоха Михайло Михайлович, заступник директора з навчально-виховної роботи Криворізької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 122 Криворізької міської ради Дніпропетровської області.

Арсентьева Мария Раислевна, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри психології розвитку і освіти Калузького державного університету імені К.Е. Цюлковського (м. Калуга, Російська Федерація), член-кореспондент Російської академії природознавства (РАН).

Бердар Маргарита Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Богун Лариса Григорівна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України.

Бочуля Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор завідувач кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Бухтиярова Ирина Александрівна, кандидат юридичних наук.

Віаденко Марина Анатоліївна, головний спеціаліст-відповідальний секретар по роботі з органами самоорганізації населення відділу організаційної та кадрової роботи управління з організаційної роботи та загальних питань Адміністрації Київського району Харківської міської ради.

Гнилянська Леся Йосифівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка».

Голубка Михайло Михайлович, кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування Національної академії управління.

Гончар Михайло Федорович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка».

Гончаренко Оксана Григорівна, доктор економічних наук, доцент, начальник кафедри економіки та соціальних дисциплін Академії державної пенітенціарної служби, м. Чернігів.

Гринько Павло Леонідович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Грінько Алла Павлівна, доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Дічек Наталія Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу історії і філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Доценко Інна Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету.

Дуватина Ольга Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології розвитку і освіти Калузького державного університету імені К.Е. Цюлковського (м. Калуга, Російська Федерація).

Жежуха Володимир Йосипович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка».

Жилякова Олена Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, аналізу та страхування Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Журавльова Ірина Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця.

Залознова Юлія Станіславівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, член-кореспондент НАН України, заступник директора з наукової роботи Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ).

Іванова Роксолана Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права Хмельницького університету управління та права.

Кононова Александра Євгеніївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Кузьмак Олег Іванович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та менеджменту, директор Рівненської філії ПВНЗ «Європейський університет», академік Академії економічних наук України.

Кузьмак Олена Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та менеджменту Рівненської філії ПВНЗ «Європейський університет», академік Академії економічних наук України.

Кушнір Таміла Борисівна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємств харчування та торгівлі Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Мазур Наталія Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Мельник Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Монтрін Ірина Ігорівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту туризму Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна».

Наторіна Альона Олександрівна, кандидат економічних наук, завідувач сектору навчальних закладів відділу статистики і аналітики вищої освіти ДНУ «Інститут освітньої аналітики».

Одрехівський Микола Васильович, доктор економічних наук, професор, професоркафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка».

Павлюченко Юлія Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, в.о. декана юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця, Україна).

Піддубна Дар'я Сергіївна, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Донецького юридичного інституту МВС України.

Палонка Іванна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін ВПНЗ «Буковинський університет».

Пугаченко Ольга Борисівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аудиту та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету.

Пишук-Ковальська Оріся Остапівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка».

Руденко Інна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, аналізу та страхування Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Ружицький Андрій Валерійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

Рядинская Валерия Александровна, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, начальник лабораторії правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України.

Саенсус Марія Анатольевна, кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу Одеського національного економічного університету.

Сай Леся Петрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка».

Селезньова Ольга Миколаївна, доктор юридичних наук, доцент завідувач кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін юридичного факультету «Буковинський університет».

Строкович Ганна Віталіївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки Харківського національного економічного університету ім. С.Кузнеця.

Трушкіна Наталія Валеріївна, кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ).

Фень Катерина Сергіївна, аспірант Подільського державного аграрно-технічного університету.

Фоміна Тетяна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри аудиту та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету.

Цина Валентина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Чорна Марина Віталіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств харчування та торгівлі Харківського державного університету харчування та торгівлі.

Шапаренко Олена Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Харківського інституту фінансів Київського національного торговельно-економічного університету.

Шульга Ірина Мирославівна, кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Шумейко Зінаїда Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і гуманітарних дисциплін Академії державної пенітенціарної служби, м. Чернігів.

ЗМІСТ

VORWORT	3
РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	5
1.1 APPROACH TO ASSESS THE IMPACT OF BUYER-SUPPLIER RELATIONSHIPS ON SUPPLIER BUSINESS PROCESSES	5
1.2 APPLICATION OF AN EARLY WARNING SYSTEM FOR DYNAMIC BUSINESS PROCESSES IMPROVEMENT	13
1.3 METHODOICAL PROVIDING OF INTELLECTUAL CAPITAL STRUCTURE OPTIMISATION IN THE FINANCE MANAGEMENT SYSTEM 23	
1.4 LABOUR REMUNERATION IN RELATION TO IMPLEMENTATION OF DECENT WORK CONCEPTION IN EDUCATION SECTOR IN UKRAINE	32
1.5 ФАКТОРИ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА	41
1.6 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	50
1.7 MANAGEMENT OF ECONOMIC SAFETY OF ENERGY GENERATING ENTERPRISES ON THE BASIS OF MONITORING OF WORKING CAPITAL	59
1.8 МЕТОДОЛОГІЯ ПОБУДОВИ ТА ОБЧИСЛЕННЯ МНОЖИН КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ОБ'ЄКТІВ	70
1.9 СТРУКТУРА ОБОРОТУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН РОЗПОДІЛУ	85
1.10 ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇХ РЕСУРСНІ МОЖЛИВОСТІ ДО АКТИВІЗАЦІЇ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ	95
1.11 АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА В ОБЛІКОВІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПІДСИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	108
1.12 ДІАГНОСТИКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДИКИ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	117
1.13 ІНФОРМАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ СТРЕС-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	126
1.14 СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ	135
1.15 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	145
1.16 ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОКРЕМИХ ВИДІВ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	158

1.17	УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ ШЛЯХОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	174
1.18	ИННОВАЦИОННОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК ВАЖНЕЙШИЙ ИСТОЧНИК ИННОВАЦИЙ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ.....	183
РОЗДІЛ 2. МАРКЕТИНГОВА КОНЦЕПЦІЯ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....		
2.1	GENERALIZATIONS OF MODERN THEORIES OF MANAGEMENT OF COMPETITIVE ADVANTAGES.....	202
2.2	БЕНЧМАРКИНГ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	214
2.3	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО АНАЛІЗУ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В УПРАВЛІННІ ВНУТРІШНЬОЮ АНТИКРИЗОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ.....	222
2.4	METHODOLOGY FOR LOGISTICS PROCESSES IMPROVEMENT.....	232
2.5	MODERNIZATION OF SUPPLY CHAIN MANAGEMENT BASED ON OUTSOURCING OF LOGISTICS FUNCTIONS.....	239
2.6	ЛОГІСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	253
2.7	THEORETICAL APPROACHES TO PROJECTS QUALITY MANAGEMENT.....	268
2.8	MARKETING STUDIES ON THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF COOPERATIVE FARMS IN WESTERN UKRAINIAN LANDS.....	287
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВІ ЧИННИКИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....		
3.1	LEGAL FRAMEWORK FOR EUROPEAN ECONOMIC INTEGRATION....	301
3.2	ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ОСНОВНИЙ ПРАВОВИЙ ЧИННИК ПОЗИТИВНОЇ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	310
3.3	ПРАВОВІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ УЧАСТІ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В АГРАРНОМУ РИНКУ.....	318
3.4	ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ ЯК АНТИТЕЗА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ІСТОРИКО-ДОКТРИНАЛЬНИЙ ГЕНЕЗИС.....	327
3.5	TAXATION AS A PLEDGE TO THE INTRODUCTION, SUPPORT AND DEVELOPMENT OF ORGANIC FARMING – AN ELEMENT OF SUSTAINABLE USE OF NATURAL RESOURCES.....	335
3.6	СУСПІЛЬНЕ БЛАГО І ПРОБЛЕМИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ.....	341

3.7 TAXATION OF REAL ESTATE, DIFFERENT FROM THE LAND PLOT IN UKRAINE: CONCEPTUAL IDEAS OF AN ESTABLISHMENT AND IMPLEMENTATION IN PRACTICE.....	358
РОЗДІЛ 4. РЕФОРМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	365
4.1 NON-DISCRIMINATORY EDUCATION IN UKRAINE AS A REQUIREMENT OF THE TIME.....	365
4.2 EDUCATIONAL GROUNDS AND PROBLEMS OF UKRAINIAN GRADUATES' LABOUR COMPETITIVENESS.....	374
4.3 ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В ДОБУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ В ОСОБАХ: В.Г. КРЕМЕНЬ.....	387
4.4 ПРОБЛЕМЫ СТАНДАРТИЗАЦИИ В УПРАВЛЕНИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ БИЗНЕСОМ.....	399
4.5 РЕАЛІЗАЦІЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ЩОДО КВІР-ПІДПІТКІВ ПОЛІТИКИ У ЗАКЛАДІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	409
4.6 ВНЕСОК МАТВІЯ НОМИСА В ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТЯНСЬКОЇ СПРАВИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ В 70-х РОКАХ ХІХ СТОЛІТТЯ.....	418
4.7 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОСОБИСТІЧО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	427
4.8 COMPARATIVE REVIEW OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL PROVIDING PROFESSIONAL PREPARATION FOR PRESCHOOL PEDAGOGES IN THE WESTERN EUROPE COUNTRIES.....	438
4.9 HIGHER EDUCATION QUALITY ASSURANCE: EUROPEAN PARADIGM.....	452
РЕЗЮМЕ.....	462
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	464

**РОЗДІЛ 4.
РЕФОРМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ**

**4.1 NON-DISCRIMINATORY EDUCATION IN UKRAINE AS A
REQUIREMENT OF THE TIME**

In the context of the implementation of the Sustainable Development Goals for the period 2015–2030, approved by the UN General Assembly, international and national standards of quality of life and education, normative documents of Ukraine (Article 24 of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine “On Education”, the Concept of the New Ukrainian School, the Strategy “Education: Gender Dimension – 2021”), the introduction of non-discriminatory education for children and youth is a requirement of the time and a top-priority goal of state educational policy. It is in line with the basic principles of peaceful coexistence of people and cultivates respect for fundamental human rights and freedoms, dignity, tolerance, mutual understanding.

The school factor plays an important role in the solving this problem. Because education system is aimed to ensure the formation of a new generation of Ukrainian citizens and the creation of equal in rights relations between sexes, which is possible in the terms of the creating a non-discriminatory environment at the school, where every child will feel safe, secure, grow up healthy and happy. It is relevant to the principles of humanization of education, the changing of pedagogical paradigms and educational techniques in the conditions of European integration and globalization processes.

First of all, the problem of the creating a non-discriminatory environment for children as safety and child-friendly, concerns to ensuring partnership interaction and non-violent communication in the “Teachers– Children – Parents” triad, prevention of bullying, rooting out of all forms of discrimination (by different signs: age, sex, disability, ethnicity), sexism; and parity of sexes in the process of teaching, extracurricular work.

In the Concept of the New Ukrainian School “The modern school should work on the principles of “partnership pedagogy”, for example, the cooperation between teachers, students and parents “on an equal footing”; respect for the personality; faith in relationships; equality of all individuals in interaction; and voluntariness. The school should initiate a new, deeper involvement of the family to the building a child’s educational trajectory. That’s why it is important to implement a personally oriented model of education, which takes into account the abilities, needs and interests of each child regardless of gender, and the principle of

child-centrist is implemented”¹. O. Zakharenko remarks “... At school, students should feel like in his or her parent’s home. Students should run to school... knowing that they will know something new, open their essence in this changeable world. At school they will not be affronted, grumbled, but be able to have advised, fell support, give an opportunity for revealing their own self and creative talent”².

The analysis of foreign and domestic scientific papers, which concerning the research problem has shown its urgency. It is confirmed by the attention of the world’s humanities in the sphere of observance of children’s rights and freedoms and the experience as to creating a non-discriminatory environment at the school («gender equitable learning environment», «gender-balanced education», «gender equality in education», «gender-equitable education» i «gender-fair education», «non-sexist education»).

The scientific papers have to do with the development and introduction of gender-education techniques, anti-discrimination and anti-bullying practices to the school. There is a considerable experience about the organization of the inclusive education at the school, which ensures the right of all children, regardless of sex, disability, age, ethnicity to obtaining accessible and quality educational services by them (first of all, the experience of the USA, Canada, Belgium, Finland, Estonia). In particular, it is related to the contributions of Canadian researchers J. Larkin and P. Staton, who substantiate the essence of the principle of inclusive education, which means equal access, inclusiveness, friendly “climate” in the educational environment. Currently, the introduction of inclusive education in Ukraine is a socio-pedagogical innovation. The works of V. Bodnar, E. Danilavichute, A. Kolupayeva, Yu. Naida, N. Sofii, S. Shevtsiv are dedicated to this problem.

The content of a non-discriminatory education, which is based on gender approach is revealed in foreign (S. Bem, S. Bern, L. Eliot, Ph. Jackson, P. Jackson) K. Lynch, G. Ostrem) and domestic (T. Hovorun, S. Vykhov, V. Haidenko, T. Doronina, I. Ivanova, O. Kiz, O. Kikinezhdi, O Kostiuk, V. Kravets, L. Luspai, O. Malakhova, O. Maruschenko, V. Moskalenko) studies.

In spite of some investigations of the mentioned problem, there aren’t analogies of creating a non-discriminatory environment at the school, which would be in line with the humanistic principles of the pedagogical heritage of H. Vaschenko, A. Makarenko, V. Sukhomlynskyi, K. Ushynskyi, and the principles of “partnership pedagogy”. It causes the aim of our study – to reveal the peculiarities of the creating a non-discriminatory environment at the Ukrainian school.

In the study, we interpret a non-discriminatory environment as health-saving, inclusive and safe for the children, which are relevant to the principles of “partnership pedagogy” and non-discriminatory education; in the conditions of

¹ Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. – С. 16

² Захаренко О. Слово до нащадків / О. Захаренко. – К. : СІД А. М. Богданова, 2006. – 216 с.

which the full development of personality is ensured, regardless of gender, age, disability, and ethnicity.

Structure of a non-discriminatory environment include three components spatial-objective (location of the institution, interior and exterior, availability of recreation areas, background, on which the relations between all participants of the educational process is happening, psychodidactic – content sphere (curriculum and plans, textbooks, manuals, forms, methods and techniques of teaching and education, which are conditioned by the psychological goals of the creating an educational process), social – subjects of educational process (teachers, parents, students); communication sphere: the style of interaction between teachers, students and parents¹.

The analysis of scientific literature is shown that the organization of an educational environment at the school is stereotyped, which is represented in the content of its components. In particular, the spatial-objective component is determined by the “female” and “male” territories, separate cabinets of labor training for girls and boys, dressing rooms etc.; the algorithm of forming at physical classes, when the first in the rank are boys, and girls – after them. It is the informal mechanism of gender segregation, which de-jure is not noted in any normative document, but de-facto – exists. Researchers have found that space, which is occupied by boys (sports grounds, corridors), is much larger than the “girl’s territory” (class, toilet, some part of the corridor and schoolyard), percentage relation is 70.0%:30.0% respectively. Children spend their free time at breaks and after classes here². At primary school, we can see individual game zones with different equipment for games for girls and boys. These are dolls, books, elastic band for girls and machines, constructors, desktop intellectual games for boys.

In this case, T. Kermesh and I. Tsverkene have pointed out that it is important to creating joint game zones for both sexes, correctly set toys in each zone, for example, thematically. However, “female” and “male” territories must be not far from each other. It is necessary to allocate part of the space for the research activity of students, where they can conduct their first research and experiments³.

Another aspect of the spatial-subject component relates to “wall space” (information stands, posters, ads, etc.). O. Marushchenko and O. Plakhotnik have noted that if you pay attention to the poster “Pride of the school”, you can see that the photos of girls-excellent are more than boys-excellent (about 1,5–2 times). The research results has been shown that the girls’ success in the studies is higher, but it isn’t due to their innate inclination for study, but stereotyped upbringing – when

¹ Ясвин В. А. *Образовательная среда: от моделирования к проектированию* / В. А. Ясвин. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.

² Марущенко О. *Гендерні шкільні історії* / О. Марущенко, О. Пляхотник. – Харків: Монограф, 2012. – 88 с.

³ Кермеш Т. *Гендер в коротких юбочках та штанишках* / Т. Кермеш, І. Цверкене // *Гендерний журнал «Я»*. – 2016. – №1. – С. 10–13.

they are brought up as attentiveness, diligence, perseverance, discipline. In this case, girls conform to school requirements easier. It affirms about gender-differential education, instead personally oriented approach, which can ensure necessary conditions for maximum self-realization and development of girls' and boys' abilities. Boys are also often depicted on the posters "Safety on a road", "Caution, Fire!", "Take care of your safety!" as disturbers or heroes, who save other people' lives. It is an indication of discriminatory education and existence of a stereotype that boys more often demonstrate risky and dangerous behavior, while passive girls "do everything right"¹. V. Kakadii has suggested an alternative solution – until a gender-sensitive vision is absent, it is important to practice with students role-playing lessons on themes about safety on which they will learn about the rules that should be followed by girls and boys, and acquire safe behavior skills².

The psychodidactic component of a non-discriminatory environment includes the State Standard of Primary and Secondary education, curriculum, textbooks, and manuals. This component will be shown in the context of conducted gender expertise.

UNESCO distinguishes "open" and "hidden" gender discrimination. "Open" discrimination lies in existence of different study programs for boys and girls. "Hidden" discrimination includes a style of interaction in "Teacher – Student" system, the different reaction on the same behavior of boys and girls at school; gender stereotypes in normative documents, curriculum, school textbooks and different didactic materials³. Researchers (V. Haidenko, T. Hovorun, V. Kravets, O. Kikinezhdi, I. Predborska, L. Shtyleva) affirm that the hidden socialization plan not only represents gender stereotypes but also supports gender inequality. So in an indirect way children receive stereotyped instruction, in according to which some traditional personal values and life guidelines are learned.

We have conducted a gender expertize of the State Standard of Primary Education and the curriculum of the subject "Basics of Health" for 1–4 grades. It has been determined that the normative documents of the primary school are based on the principles of personally oriented and competent approaches; relevant to the content of primary education and its goals, and aimed at the developing cognitive abilities and needs of junior schoolchildren. The basic principles of its content are the principles of gender equality: ensuring equal opportunities for girls and boys, holistic, harmonious, child development regardless of gender, disability, ethnically, and orientation on partnership. At the same time, the gender expertise of the content of the State Standard has shown the presence of gender language

¹ Марущенко О. Гендерні шкільні історії / О. Марущенко, О. Плахотнік. – Харків: Монограф, 2012. – 88 с.

² Какадій В. Як я одягла тендерні окуляри / В. Какадій // Гендерний журнал «Я». – 2016. – №1. – С. 5–9.

³ Кравець В. П. Гендерна соціалізація молодших школярів: навч. посібник / В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2011. – 192 с.

asymmetry, which concerns, first of all, using nouns of the masculine class. However, gender-neutral and correct definitions have been used by authors too. A similar picture has been founded in the contest of curriculum.

Thus, in the content of the State Standard of Primary Education and the curriculum of the subject "Basics of health" for 1-4 grades, indicators of gender-differential, gender-sensitive approaches, and androcentrism have been found. However, it should be noted that the using gender-sensitive terms prevail, which demonstrates gender sensitivity of program documents. In general, these documents are relevant to the principles of the gender approach, but require some correction with taking into account gender-sensitive component. In particular, it is expedient using gender-specific concepts. The results of a gender expertize confirm verbal androcentrism, male marking, gender asymmetry in the correlation of male and female in the content of illustrative and text material (1.5:1 respectively); representation of male characters in the lead roles (61.9%:38.2%) and traditional activities (66.0%:34.0%) are almost twice higher as women's. Approximately the equivalent image of both sexes concerns to educational (48.0%:52.0%), home and family (53.1%:46.9%) spheres.

The illustration content of the textbooks is oriented on the male as a main, which creates the events. Male is depicted in the leading role, in the foreground of the illustrations, instead of the female – on the periphery, behind the main actors. Boys and men are active, those who carry out the act, show the leader's features, and the girls, women are dealing mainly with the circumstances, which took place without their participation. Boys and men are busy, active in various sports (football, hockey, volleyball), win in different contests and competitions, travel, and bully in public places. The representation of women has been limited by the home and family sphere and the care-expressive roles – mother, mistress, and nurse. When students study the theme: "Safety at School" boys are usually depicted in the demonstration of dangerous, violent behavior, while girls are obedient, hold all rules and advices. Such stereotyped representation of the sexes forms the gender stereotypes in students' consciousness, for example, a woman isn't able to make great discoveries, show leadership qualities, win, etc. There are a lot of stereotype instructions in the texts. Male marking is revealed in the appeals for girls and boys.

There are some positive tendencies, which concerning the depicting both sexes in "non-traditional" activities (boys help mothers or grandmothers to clean a flat, cooking, take care of their younger siblings, while girls make puzzles, solve logic tasks, work on computers, help their father to do easy repair work at home). Some improvements concern to direct children's to a partnership, interchangeability in the family and social roles: women and men do domestic work; girls and boys are shown in collective interaction: they prepare educational projects, do household work, climb to mountain peaks, play different games, and go in for sports. This is a prerequisite for the formation of the friendly community of girls and boys.

We pay attention to the analysis of the social component of a non-discriminatory environment of primary school (subjects of the educational process, the style of relationships in the system "Teachers – Children – Parents"). According to scientific papers, junior school age is the period of primary gender socialization, when a child learns about the norms, values, and requirements of society to his or her behavior. At this time, adults have a purposeful influence on a child, first of all, parents and teacher, who are the leading agents of gender socialization of junior schoolchildren. Girls and boys construct gender roles during communication with adults and reproduce them as future public and private roles¹.

It has been found out that the sexual differentiation of activity spheres prevails in the parents' family, which causes traditional upbringing of daughters and sons; learning sexually relevant behavior patterns by children. Parents involve girls in the home-family sphere, focus on care and cooking, boys – to doing "male" activities. The range of mother's responsibilities is wider, while the fathers are distancing themselves from doing household work. Mothers, unlike the fathers, have more egalitarian attitudes; more often involve children of both sexes to the household work, caring and helping. Parents' family is not yet an example of equality and interchangeability of social roles today, but rather an example of double employment of the mother and distant parenthood. The difference in the upbringing of boys and girls is a primary mechanism for differentiation of social roles. Parents' gender-based expectations and gender stereotypes direct daughters and sons to traditional gender relations; intensify the differentiation of preference, skills, and abilities of girls and boys, which hinders their personal development.

The study results have shown a stereotyped position of teachers who practice traditional requirements for the education, upbringing, and behavior of girls and boys. The most stereotyped pedagogical views relate to differentiation of the behavior of sexes, reflected in communication with students, gender orientations in the classes and extracurricular activities. Egalitarian attitudes relate to ensuring equal rights and opportunities for the learning all educational subjects by girls and boys. The tendency of parity in the apportionment of school responsibilities among junior schoolchildren is revealed. It promotes the formation of a wide range of skills and abilities of boys and girls.

However, teachers are not well-informed about gender issues and are unsure as to implementing a gender approach to the educational environment at primary schools².

Creating a non-discriminatory environment at primary school aims the ensuring necessary conditions for maximum self-realization of both sexes, the development of girls' and boys' abilities in the process of individual interaction in

¹ Говорун Т. В. Гендерна психологія : навчальний посібник / Т. В. Говорун, О. М. Алішведіт. - К. : Академія, 2004. – 308 с.

² Шульга І. М. Формування валеологічної культури у старших дошкільників і молодших школярів на засадах гендерного підходу : автореф дис. канд. пед. наук. - 13.00.07 / І. М. Шульга. - Київ, 2016. – 20 с.

the system of "Teachers – Children – Parents"; means the equivalence of both sexes in the choice of safe behavior, realization of the same school and home responsibilities, etc.¹

The results of the theoretical analysis of scientific literature have shown that the gender approach is a practical toolkit, which ensures the same and equal conditions for the education and upbringing of girls and boys at primary schools; and expects gender and pedagogical monitoring. Swedish researcher, G. Ostrem has discovered the principles of gender approach – 3 R: "Representation" (1 R), "Resources" (2 R), "Realities" (3 R) (2003). These principles are the additional method in the systematization of the data about the situation of girls (women) and boys (men) in a specific situation. The toolkit should give an answer to the question: "Who receives, what receives and under what conditions receive?". The implementation of the principles of a gender approach involves a gathering of information, on the basis of which quantitative and qualitative analysis is carried out.

The Principle "Representation" means the same involvement and representation of girls and boys in: the completion of studying projects and various tasks, non-stereotyped school and home responsibilities by both sexes; participation in sports, active, role-playing, board games, educational events, contests, competitions, quizzes, holidays; ensuring cooperation and friendly interaction between girls and boys; equal access of both sexes to educational, sporting, laboratory inventory, etc. The Principle "Resources" (2 R) providing the necessary game and training space for girls and boys; the necessary amount of time for doing different tasks, which depend on the individual child characteristics; equal teacher' and parents' care to the children of both sexes. The principle "Realities" (3 R) as the integration of representation and resources (1 R and 2 R), means creating equal conditions and opportunities for the education and upbringing of both sexes at primary and secondary schools in order to ensure the development of their own potential, regardless of sex; implementing pedagogical monitoring to verify compliance with these principles².

The formation of a non-discriminatory environment involves anti-discrimination and anti-bullying practices as preventive in order to provide optimal conditions for the education and upbringing of students of both sexes; the formation of non-violent behavior skills; the creation of equal gender relations and communication "on an equal footing" in the system "Teachers – Children – Parents". It provides enlargement of the socializing environment for both sexes:

¹ Кікінежді О. М. *Формування гендерно-валеологічної культури у старших дошкільників і молодших школярів: від історії до інновацій* / О. М. Кікінежді, І. М. Шульга // *Теорія і методика навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: від історії до інновацій: монографія; за заг. ред. А. А. Сбруєвої, С. М. Кондратюк – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія». – 2015. – С. 100–115.*

² *Гендерна рівність в освіті. Посібник для тренерів* / [за ред. Н. Кургановської, М. Янкаускайте]. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. – 80 с.

complementing the areas of self-realization for children (for example, encouraging girls to engage in sports, and boys – to self-service); organization of the experience of equal cooperation between girls and boys in common activities; abolition of traditional cultural prohibitions on the emotional expression of boys, encouraging them to express their feelings; creating the experience of self-promotion and increasing self-esteem of girls (for example, the technology of a diary with the fixation of successes); creation of conditions for the training of interpersonal sensitivity (through theatricalization, exchange of roles); the involvement of the fathers not only the mothers to the upbringing of children¹.

The formation of a non-discriminatory environment at primary school is possible when teacher orients on the individual child development, his or her ability, preferences, and realization of his or her personal potential and essential forces, observance of the rights to realize all possibilities of both sexes, the formation of a conscious attitude about his or her own health, etc.

According to the current normative documents of primary school, the author's program of psychology and pedagogical support for junior schoolchildren has been developed. The recommendations of the humanistic pedagogy (H. Vaschenko, A. Makarenko, V. Sukhomlynskyi, S. Rusova, K. Ushynskyi and others) became the basis for developing the program. The uniqueness of the "gender matrix" of the Ukrainian pedagogical heritage consists in creating a culture-oriented society for the development of ideas of modern gender education at primary school on the following principles: equality, dialogue, participation of adults and children in the organization of school life, providing equal opportunities for boys and girls; because it focuses on each child as a personality².

The teaching-methodical kit for primary school (textbook and workbook "Basic of Health", manual "Basic of Health. Didactic Material") have been developed on the principles of a non-discriminatory education: taking into account personally oriented and gender approaches; presentation of didactic material as a method of interactive interaction in the system "Teacher – Children", "Parents – Children"; an equal depicting male and female in the text and illustrative material; presence of gender aspects of ethnographic and ethnocultural heritage in the content of the textbook; realization of a feedback in the form of a "case-study" on a CD. We recommend using different interactive study forms and methods, for example, interactive lesson, quest, discussion about the behavior of literary and cartoon heroes, various games, analysis of problem-cognitive situations, training on gender topics in work with junior schoolchildren. It is important to involve girls and boys to visiting various associations (swimming pool, football, tennis, chess, theatrical studios, design clubs, and needlework, dance clubs, etc.). An interesting study form is the holding at the school "Health weeks", which includes

¹ Кравець В. П. Гендерна соціалізація молодших школярів : навч. посібник / В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Тернопіль : «Навчальна книга – Богдан», 2011. – 192 с.

² Кравець В. П. Гендерна соціалізація молодших школярів : навч. посібник / В. П. Кравець, Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Тернопіль : «Навчальна книга – Богдан», 2011. – 192 с.

organization of common games for boys and girls during the interruptions; the preparation of various information posters, illustrated collage materials about friendship, healthy lifestyle; contests, holidays, competitions, etc. with the gender component as non-discriminatory.

The following pedagogical dictates, developed on the basis of the humanistic heritage are an original teachers' booklet for realization of gender education at primary school: encouragement and providing equal access for both sexes to using educational, sporting equipment, etc.; discussing with children the issues of interrelationship between boy and girls, emphasizing on their equality and interchangeability in family and society; equal and unbiased attitude of teachers towards both sexes; accent students' attention on the sex stereotypes in the media; demonstration of egalitarian and avoiding sexually-typed models of behavior by a pedagogical team¹.

The methodical recommendations, which have been developed on the gender approach for the arrangement of class corners, include advice about equal apportionment of school duties between girls and boys. In particular, variety gender slogans for walls posters have been proposed, such as: "Equal opportunities, equal rights, knows all about it any child!" or recommendations-tips, which help boys and girls to build relationships on parity, partnership, mutual trust, respect, support and emotional sensitivity. Students could make a collective memorandum with the "golden rules of friendship". Gender mini-trainings help to strengthen the friendship between girls and boys. The following topics: "Can girls and boys be friends?", "Is it true that boys and girls are so different?", "Does friendship depend on sex?", etc. This training aims to formation students' understanding about true friendship, friendly relations between boys and girls. Children search common interests together, develop a system of skills and abilities, tolerant behavior, improvement of their friendship, relations between the sexes. An interesting form of work is the creation of a "gender home passport", which include a list of duties and responsibilities for children, in particular: buying products, orienting in prices; cooking simple dishes; table serving; washing dishes, cleaning the table after dinner; assistance in minor repairs, cutting and gluing; sweeping, wiping the furniture with a cloth; care for domestic flowers; pet care; ability to decorate festive dishes, etc. A complex approach to the formation of boys' and girls' health-saving and gender competencies, non-violent behavior relates to training junior schoolchildren with novelties of children's literature, periodicals, reading various-genre literary works (fairy tales, fables, poems, games, speed boards, tales, etc.), where children's characters are shown as sensitive, kind, intelligent and courageous, regardless of gender, disability, ethnicity. In this case, a teacher should be gender-aware for avoiding the dichotomy of gender roles and

¹ Кравець В. П. Гендерна соціалізація молодших школярів : навч. посібник / В. П. Кравець, Т. В. Говоруш, О. М. Кікінежоді. – Тернопіль : «Навчальна книга – Богдан», 2011. – 192 с.

emphasize on sex stereotypes, which are presented in the texts, pictures, etc., pay attention to the Ukrainians mentality.

The result of creating a non-discriminatory environment at primary school is the formation of a gender-valeological culture of children. Gender-valeological culture is a part of a culture of the growing personality, which functioning as a holistic system of valeological knowledge, emotional and evaluative attitudes, non-violent tolerance behavior of girls and boys; which is formed in parity interaction in the "Teachers – Children – Parents" triad on the principles of equality, self-worth and individualization of sexes¹.

content and essence of a non-discriminatory environment, which is health-saving, inclusive and safe for a child, in line with the principles of "partnership pedagogy" and non-discriminatory education has been determined. It has aimed to provide full child development, regardless of gender, age, disability, ethnicity. The structure of a non-discriminatory environment includes three components: spatial-objective, psychodidactic and social. The result of creating a non-discriminatory environment at primary school is the formation of a gender-valeological culture of junior schoolchildren.

The future directions of the research concern to the introduction of innovative anti-discrimination and anti-bullying practices to the education environment of a primary school.

4.2 EDUCATIONAL GROUNDS AND PROBLEMS OF UKRAINIAN GRADUATES' LABOUR COMPETITIVENESS

The modernization of the educational system remains an urgent necessity in response to the challenges and needs of the national economy diversification, the development of knowledge intensive units of its specialization and the transition to a new technological structure in general, the expansion of a competitive presence in the external markets of goods and services, primarily, due to increasing competitiveness of the economically active population and business entities, as well as revival of the processes of the state's joining the socioeconomic world integration processes.

Taking into account the realities of the market economy, the development of public institute of education, markets of educational services and labour in globalized world, the main task of the spectrum of vocational training levels in Ukraine is to ensure their innovative development within the strategy for improving the quality of educational services, their consumers' competitiveness, the industry itself and the national economy in general.

The innovative changes both in the state educational policy and in the system

¹ Шульга І. М. Формування валеологічної культури у старших дошкільників і молодших школярів на засадах тендерного підходу: автореф дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / Шульга Ірина Мирославівна. – Київ, 2016. – 20 с.